

KORPORATIV BOSHQARUV TIZIMIDA INNOVATSION YONDASHUVLARNI BARQAROR RIVOJLANISH STRATEGIYALARI BILAN INTEGRATSIYALASHTIRISH

Ismailov Allayor Rashidovich

Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti

“Innovatsion menejment” kafedrası PhD dotsent

ORCID: 0009-0000-6148-342X

E-mail: Ismailovallayor@gmail.com

Annotatsiya

Maqolada korporativ boshqaruv tizimini innovatsion yondashuvlar asosida takomillashtirish hamda uni barqaror rivojlanish strategiyalari bilan integratsiya qilish masalalari ilmiy tahlil etilgan. Zamonaviy iqtisodiy sharoitda kompaniyalar raqobatbardoshligini ta'minlash, aksiyadorlar manfaatlarini himoya qilish va uzoq muddatli qiymat yaratishda innovatsion menejment usullaridan samarali foydalanish muhim omil sifatida qayd etilgan. Tadqiqot doirasida korporativ boshqaruv samaradorligini oshirishning asosiy yo'nalishlari — strategik innovatsiyalar, ochiqlik va shaffoflikni ta'minlovchi mexanizmlar, manfaatdor tomonlar bilan konstruktiv muloqot hamda ijtimoiy-iqtisodiy barqarorlikni ta'minlovchi faktorlar ilmiy asosda yoritilgan. Shuningdek, innovatsion yondashuvlarning korporativ madaniyatni shakllantirish va strategik qaror qabul qilish jarayonlariga ijobiy ta'siri ko'rsatilib, ularning kompaniyalarning uzoq muddatli barqaror rivojlanishiga xizmat qilishi nazariy va amaliy jihatdan tahlil qilingan.

Kalit so'zlar: korporativ boshqaruv, innovatsion usullar, barqaror rivojlanish, strategik boshqaruv, korporativ madaniyat, samaradorlik, aksiyadorlar manfaatlari, shaffoflik.

Аннотация

В статье научно проанализированы вопросы совершенствования системы корпоративного управления на основе инновационных подходов и её интеграции со стратегиями устойчивого развития. В современных экономических условиях эффективное использование методов инновационного менеджмента рассматривается как важный фактор обеспечения конкурентоспособности компаний, защиты интересов акционеров и создания долгосрочной стоимости. В рамках исследования раскрыты основные направления повышения эффективности корпоративного управления — стратегические инновации, механизмы обеспечения открытости и прозрачности, конструктивный диалог со стейкхолдерами, а также факторы, способствующие социально-экономической устойчивости. Кроме того, показано положительное влияние инновационных подходов на формирование корпоративной культуры и процесс стратегического принятия решений. Установлено, что их внедрение способствует долгосрочному устойчивому развитию компаний как с теоретической, так и с практической точки зрения.

Ключевые слова: корпоративное управление, инновационные методы, устойчивое развитие, стратегическое управление, корпоративная культура, эффективность, интересы акционеров, прозрачность.

Abstract

The article provides a scientific analysis of improving the corporate governance system based on innovative approaches and integrating it with sustainable development strategies. In modern economic conditions, the effective application of innovative management methods is identified as a key factor in ensuring company competitiveness, protecting shareholders' interests, and creating long-term value. The study highlights the main directions for enhancing corporate governance efficiency — strategic innovations, mechanisms ensuring openness and transparency, constructive dialogue with stakeholders, and factors promoting socio-economic stability. Furthermore, the research demonstrates the positive impact of innovative approaches on the formation of corporate culture and strategic decision-making processes. It is concluded that such approaches contribute to the long-term sustainable development of companies from both theoretical and practical perspectives.

Keywords: corporate governance, innovative methods, sustainable development, strategic management, corporate culture, efficiency, shareholders' interests, transparency.

Jahon miqyosida kechayotgan globallashuv jarayonlari, raqamli iqtisodiyotning shiddat bilan taraqqiy etishi va texnologik yangiliklarning jadal sur'atda joriy etilishi korporativ boshqaruv tizimlarini tubdan isloh qilish zaruratini kun tartibiga chiqarmoqda. Zamonaviy sharoitda kompaniyalar faqat qisqa muddatli moliyaviy natijalarga erishish bilan cheklanib qolmay, balki uzoq muddatli barqaror rivojlanishni ta'minlashga ham yo'naltirilgan boshqaruv modellarini qo'llashlari talab etilmoqda. Shu nuqtai nazardan, korporativ boshqaruv tizimi innovatsion yondashuvlar bilan uyg'unlashtirilgan holda takomillashtirilishi, strategik maqsadlar bilan bog'langan va ijtimoiy mas'uliyat tamoyillariga asoslangan bo'lishi zarur.

Innovatsion usullarni korporativ boshqaruv amaliyotiga joriy etish kompaniyalarga raqobatbardoshlik ustunligini mustahkamlash, boshqaruv jarayonlarini optimallashtirish va korporativ madaniyatni yangi bosqichga olib chiqish imkonini beradi. Ayniqsa, strategik innovatsiyalarni tatbiq etish, raqamli boshqaruv mexanizmlarini joriy qilish, aksiyadorlar va investorlar bilan samarali muloqot o'rnatish korporativ tuzilmalarda shaffoflik, hisobdorlik va ishonch muhitini shakllantiradi. Shu bilan birga, innovatsion menejment vositalari korporativ boshqaruvni barqaror rivojlanish strategiyalari bilan chuqur integratsiyalash imkoniyatini yaratadi.

Barqaror rivojlanish konsepsiyasi iqtisodiy samaradorlik, ekologik mas'uliyat va ijtimoiy adolat o'rtasidagi muvozanatni ta'minlashga qaratilgan bo'lib, uni korporativ boshqaruv tizimiga tatbiq etish kompaniyalarga nafaqat iqtisodiy o'sishni, balki ijtimoiy va ekologik barqarorlikni ham ta'minlash imkonini beradi. Shu jihatdan, korporativ boshqaruv tizimini innovatsion usullar asosida takomillashtirish milliy

iqtisodiyotning uzoq muddatli barqaror rivojlanishi uchun strategik ahamiyat kasb etadi.

So'nggi yillarda jahon amaliyotida korporativ boshqaruv tizimlarini takomillashtirish yangi bosqichga ko'tarildi. E'tibor, asosan, aksiyadorlar manfaatlarini himoya qilish, direktorlar kengashining mustaqilligini ta'minlash, ichki audit tizimini rivojlantirish va korporativ shaffoflikni kuchaytirishga qaratilmoqda. Shu bilan birga, innovatsion boshqaruv usullari korporativ faoliyat samaradorligini oshirish va barqaror rivojlanish maqsadlariga erishishda muhim strategik vosita sifatida namoyon bo'lmoqda.

Hozirgi global iqtisodiy muhitda korporativ boshqaruv tizimlarining samaradorligini ta'minlashda innovatsion yondashuvlar muhim strategik omil sifatida namoyon bo'lmoqda. Agar an'anaviy korporativ boshqaruv modellari asosan moliyaviy ko'rsatkichlar va qisqa muddatli natijalar bilan chegaralangan bo'lsa, yangi avlod boshqaruv tizimlari kompaniya qiymatini innovatsiya, korporativ madaniyat va ESG (Environmental, Social, Governance) tamoyillariga asoslangan barqaror rivojlanish orqali yaratishga qaratilmoqda.

Innovatsion usullar korporativ boshqaruv tizimini faqat boshqaruv strukturasi yoki nazorat mexanizmlari darajasida emas, balki tashkilotning strategik rivojlanish platformasi sifatida yangicha mazmunda shakllantirishga xizmat qiladi. Ular kompaniyaning raqobatbardoshlik ustunligini ta'minlash, biznes jarayonlarini optimallashtirish, strategik qaror qabul qilishni tezlashtirish va ijtimoiy mas'uliyat darajasini oshirishda muhim ahamiyat kasb etadi.

1. Innovatsion usullarning korporativ boshqaruvdagi asosiy yo'nalishlari.

Innovatsion yondashuvlar korporativ boshqaruv tizimiga quyidagi yo'nalishlarda samarali ta'sir ko'rsatadi:

Strategik innovatsiyalar — kompaniyaning uzoq muddatli maqsadlariga erishishda yangi biznes-modellar, raqamli texnologiyalar, avtomatlashtirilgan boshqaruv tizimlari va raqobat strategiyalarini joriy etish orqali strategik barqarorlikni ta'minlaydi. Bu jarayonda intellektual resurslardan foydalanish, startup ekotizimlari bilan hamkorlik qilish va innovatsion ekotizim yaratish muhim ahamiyatga ega.

Interaktiv boshqaruv vositalari — raqamli platformalar, "Big Data" tahlili, sun'iy intellekt va loyihaviy boshqaruv tizimlaridan foydalanish orqali qaror qabul qilish jarayonlarining samaradorligini oshiradi. Bu esa boshqaruvda aniqlik, tezkorlik va adaptivlikni ta'minlaydi.

Korporativ madaniyatni yangilash — innovatsiyaga ochiqlik, ijodkorlik va jamoaviy hamkorlik muhitini shakllantirish orqali korporativ madaniyatni yangi bosqichga olib chiqadi. Bunday muhitda xodimlar faol ishtirokchi sifatida qaraladi va ularning tashabbuslari qo'llab-quvvatlanadi.

Shaffoflik va hisobdorlikni kuchaytirish — aksiyadorlar, investorlar va boshqa manfaatdor tomonlar bilan ochiq axborot almashinuvi, moliyaviy hisobotlarni raqamlashtirish va ichki nazorat tizimlarini takomillashtirish orqali korporativ boshqaruvning ishonchliligini oshiradi. Shu tariqa, innovatsion usullar korporativ

boshqaruvning samaradorligini oshirish bilan birga uni barqaror rivojlanish strategiyalari bilan integratsiya qilish uchun mustahkam institutsional zamin yaratadi.

2. Barqaror rivojlanish strategiyalari bilan uyg'unlashuv

Barqaror rivojlanish strategiyasi korporativ boshqaruvning uzoq muddatli yo'nalishlarini belgilaydi va uning asosini ESG tamoyillari tashkil etadi. Ushbu strategiyaning asosiy maqsadi — iqtisodiy foyda bilan birga ijtimoiy va ekologik barqarorlikni ham ta'minlashdan iborat. Barqaror rivojlanish uchta asosiy komponent orqali namoyon bo'ladi:

Iqtisodiy samaradorlik — innovatsiya va raqamli texnologiyalardan samarali foydalanish orqali investitsiyalarni jalb qilish, moliyaviy barqarorlikni ta'minlash hamda aksiyadorlar uchun uzoq muddatli qiymat yaratish. Innovatsion boshqaruv orqali iqtisodiy samaradorlik faqat foyda ko'rsatkichi bilan emas, balki intellektual kapital va innovatsion salohiyat bilan ham baholanadi.

Ekologik mas'uliyat — resurslardan oqilona foydalanish, yashil energiya texnologiyalarini joriy etish, chiqindilarni qayta ishlash va atrof-muhitga ta'sirni kamaytirishga yo'naltirilgan boshqaruv tizimini yaratish. Bu ESGning "Environmental" qismi bo'lib, kompaniyaning ekologik barqarorlik strategiyasini amalga oshirishda muhim o'rin tutadi.

Ijtimoiy adolat va korporativ ijtimoiy mas'uliyat (CSR) — xodimlarning mehnat huquqlarini himoya qilish, jamiyat manfaatlarini inobatga olish, mahalliy aholi bilan ijtimoiy hamkorlikni yo'lga qo'yish va ijtimoiy loyihalarni amalga oshirish orqali barqaror ijtimoiy muhit yaratiladi.

Innovatsion usullar bilan uyg'unlashtirilgan barqaror rivojlanish strategiyasi kompaniya faoliyatini faqat iqtisodiy samaradorlik nuqtai nazaridan emas, balki ijtimoiy va ekologik barqarorlik tamoyillariga muvofiq holda yo'naltirish imkonini beradi. Bu esa korporativ boshqaruv tizimining umumiy samaradorligini oshirib, uni xalqaro standartlarga yaqinlashtiradi.

Shunday qilib, innovatsion usullarni korporativ boshqaruv tizimiga joriy etish nafaqat tashkilotning raqobatbardoshligini oshiradi, balki uning barqaror rivojlanish strategiyalari bilan chuqur uyg'unlashuvini ta'minlaydi. Bu jarayonda innovatsiyalar strategik boshqaruvning markaziy elementi sifatida namoyon bo'lib, korporativ faoliyatning iqtisodiy, ijtimoiy va ekologik barqarorligini ta'minlashga xizmat qiladi. O'zbekistonda korporativ boshqaruv tizimini modernizatsiya qilish jarayonlari izchil amalga oshirilmoqda. Davlat ulushiga ega korxonalarda korporativ shaffoflikni oshirish, aksiyadorlar huquqlarini himoya qilish va samarali boshqaruv organlarini shakllantirishga alohida e'tibor qaratilmoqda.

Innovatsion usullarni joriy etish orqali:

- kompaniyalarning investitsiyaviy jozibadorligi oshadi;
- korporativ qarorlar qabul qilish jarayoni tezkor va samarali bo'ladi;
- milliy iqtisodiyotda barqaror rivojlanishga xizmat qiladigan institutsional islohotlar amalga oshadi.

Shu bilan birga, korporativ boshqaruvning innovatsion modellari jahon bozorida raqobatbardoshlikni kuchaytirish, xorijiy investitsiyalarni jalb qilish va mamlakatda innovatsion iqtisodiyot asoslarini mustahkamlashga xizmat qiladi.

Korporativ boshqaruv tizimini innovatsion usullar asosida takomillashtirish va uni barqaror rivojlanish strategiyalari bilan uyg'unlashtirish zamonaviy iqtisodiy taraqqiyotning hal qiluvchi omillaridan biri hisoblanadi. Innovatsion yondashuvlar kompaniyalarda strategik maqsadlarga erishish, aksiyadorlar manfaatlarini himoya qilish, korporativ madaniyatni yangilash va barqaror rivojlanish tamoyillarini ta'minlashda muhim ahamiyat kasb etadi.

Bunday yondashuv nafaqat iqtisodiy samaradorlikni oshirish, balki ijtimoiy mas'uliyat va ekologik barqarorlikni kuchaytirishga ham xizmat qiladi. Shuning uchun korporativ boshqaruv jarayonlarini innovatsion usullar bilan boyitish milliy iqtisodiyot uchun strategik ahamiyatga ega.

Takliflar:

1. Strategik innovatsiyalar asosida korporativ rivojlanish dasturlarini ishlab chiqish va ularni barqaror rivojlanish tamoyillari bilan uyg'unlashtirish.
2. Shaffoflik va hisobdorlik mexanizmlarini kuchaytirish maqsadida raqamli texnologiyalar va avtomatlashtirilgan hisobot tizimlarini joriy etish.
3. Korporativ madaniyat va inson kapitalini rivojlantirish orqali innovatsiyalarga ochiq muhit yaratish.
4. Innovatsion korporativ boshqaruv standartlarini milliy me'yoriy bazaga integratsiya qilish hamda xalqaro tajribalardan samarali foydalanish.
5. Davlat ishtirokidagi korxonalarda innovatsion boshqaruv modellarini pilot tarzida joriy etish va natijalarini xususiy sektorda kengaytirish.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR RO'YXATI

1. Scherer A. G., Voegtlin C. Corporate governance for responsible innovation: Approaches to corporate governance and their implications for sustainable development //Academy of Management Perspectives. – 2020. – T. 34. – №. 2. – S. 182-208.
2. Veselovsky, Mikhail Yakovlevich, et al. "System approach to achieving new quality of corporate governance in the context of innovation development." Calitatea 19.163 (2018): 30-36.
3. Dicuonzo, Grazia, et al. "The integration of sustainability in corporate governance systems: an innovative framework applied to the European systematically important banks." International Journal of Disclosure and Governance 19.3 (2022): 249-263.
4. Onwuzulike, Obianuju Clement, et al. "Corporate sustainability and innovation: Integrating strategic management approach." World Journal of Advanced Research and Reviews 23.3 (2024): 4.
5. E-Vahdati, Sahar, Norhayah Zulkifli, and Zarina Zakaria. "Corporate governance integration with sustainability: a systematic literature review." Corporate Governance: The international journal of business in society 19.2 (2019): 255-269.